

Σχόλια

Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας, Καλλιστώ και Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης επί του Σχεδίου νόμου «Εκσυγχρονισμός Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας»

Σε σχέση με το Σχέδιο νόμου «Εκσυγχρονισμός Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας» του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (στο εξής, «ΥΠΕΝ») και, συγκεκριμένα τα άρθρα 1 έως 47 του Σχεδίου νόμου, το οποίο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις 4.3.2020 και μέχρι τις 18.3.2020, οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις έχουν τα ακόλουθα σχόλια.

Προκαταρκτικώς, οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις επισημαίνουν ότι είναι σύμφωνες με τις κινήσεις εκσυγχρονισμού της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, εφόσον όμως ο εκσυγχρονισμός αυτός αποσκοπεί πράγματι στην προστασία του περιβάλλοντος και δεν είναι ψευδεπίγραφος, με αντικειμενικό σκοπό τη διευκόλυνση της υποβάθμισής του.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το υπό διαβούλευση νομοσχέδιο (άρθρα 1 έως 47) δεν περιέχει διατάξεις αποσκοπούσες στη διασφάλιση της βιοποικιλότητας έναντι των κινδύνων που τη βάλλουν· αντιθέτως, περιέχει διατάξεις που αποσκοπούν στη διευκόλυνση των επενδυτών κατά την αδειοδοτική διαδικασία εκτέλεσης έργων.

Οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις σχολιάζουν τα ακόλουθα τμήματα του πολυνομοσχεδίου: α) Επί της τροποποίησης της διαδικασίας αδειοδότησης έργων (ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α), β) Επί της νέας διαδικασίας αδειοδότησης ΑΠΕ (ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β), γ) Επί του νέου συστήματος διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών (ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ) και επί του Μητρώου Περιβαλλοντικών Οργανώσεων (ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ) και δ) Επί της τροποποίησης των χρήσεων γης στις προστατευόμενες περιοχές (ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ).

I. Επί της τροποποίησης της διαδικασίας αδειοδότησης έργων

1. Στα άρθρα 1 έως 25 του Σχεδίου νόμου περιέχονται οι τροποποιήσεις/απλοποιήσεις στη διαδικασία αδειοδότησης έργων. Επί των ρυθμίσεων αυτών, οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις έχουν τα ακόλουθα σχόλια:

2. **Πρώτον**, σε αρκετά σημεία (βλ. έξι διαφορετικά στο άρθρο 2) του Σχεδίου νόμου αναφέρεται ότι η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας που τάσσεται στη διοίκηση για να γνωμοδοτήσει συνεπάγεται ότι η γνωμοδότηση είναι θετική για τον ιδιώτη. Ιδίως, σε δύο σημεία του άρθρου 2 (παρ. 1 και παρ. 3, περιπτώσεις δ' και ε') του Σχεδίου νόμου, τα οποία αφορούν **γνωμοδοτήσεις σε σχέση με τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων** – τμήμα της οποίας κατά τον ν. 4014/2011 είναι η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση που περιλαμβάνει τη «δέουσα εκτίμηση» της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ – αναφέρεται ότι «*οι γνωμοδοτήσεις που δεν υποβλήθηκαν θεωρούνται θετικές και η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή λαμβάνει υπόψη της τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ώστε να διαμορφώσει τους περιβαλλοντικούς όρους*».
3. Με τις ρυθμίσεις αυτές, δημιουργείται τεκμήριο νομιμότητας των όρων που περιέχονται σε Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ακόμη και αν δεν έχουν γνωμοδοτήσει επ' αυτών οι αρμόδιες αρχές (βλ. άρθρο 2, παρ. 3, περίπτωση δ') και ακόμη κι αν δεν τις έχουν αξιολογήσει (βλ. άρθρο 2, παρ. 3, περίπτωση ε' που παραπέμπει στην περίπτωση δ'). Εντούτοις, με τις ρυθμίσεις αυτές ουδόλως διασφαλίζεται ότι δεν θα εκτελεστεί έργο εντός περιοχής του δικτύου Natura 2000, το οποίο θα διακυβεύει την ακεραιότητα του οικοτόπου κατά παράβαση των οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΕ.
4. Τέτοιες ρυθμίσεις **παραβιάζουν τόσο την αρχή της πρόληψης**, η οποία είναι θεμελιώδης αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το δίκαιο περιβάλλοντος και είναι δεσμευτική για τα κράτη μέλη, **όσο και την οδηγία 92/43/ΕΟΚ**. Συγκεκριμένα, με δεδομένο ότι κατά το άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, οι εθνικές αρχές συμφωνούν για ένα σχέδιο «μόνον **αφού** βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται», παραβιάζεται κατάφωρα η διάταξη αυτή με το να συμφωνούν οι αρχές για ένα σχέδιο χωρίς καν να το έχουν εξετάσει.
5. Περαιτέρω, οι ρυθμίσεις αυτές εγείρουν και ζητήματα συνταγματικότητας, καθώς το κράτος απεμπολεί τη συνταγματικά κατοχυρωμένη υποχρέωση προστασίας του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, με τις ρυθμίσεις αυτές, μέσω της έκδοσης σιωπηρών πράξεων της διοίκησης, ενδύονται με τεκμήριο νομιμότητας οι περιβαλλοντικοί όροι των επενδυτών, αφού θεωρούνται

εγκριθέντες. Μετά την έκδοση τέτοιων ατομικών διοικητικών πράξεων, θα εναπόκειται πλέον μόνο στους ιδιώτες να προσβάλλουν δικαστικά τη νομιμότητά τους. Αφενός, όμως, ένας τέτοιος δικαστικός έλεγχος δεν είναι της ίδιας φύσης και έκτασης όπως ο έλεγχος νομιμότητας που πραγματοποιεί η διοίκηση και, αφετέρου, εάν δεν ασκηθούν τέτοια ένδικα μέσα, οι εν λόγω διοικητικές πράξεις θα είναι απρόσβλητες (ακόμη και παρεμπιπτόντως). Μάλιστα, το Σχέδιο νόμου δεν προβλέπει καν τη δυνατότητα της διοίκησης να ανακαλέσει τέτοιες σιωπηρές πράξεις έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων σε περίπτωση που διαπιστωθεί από τη διοίκηση παραβίαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

6. Οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις επισημαίνουν ότι, κατ' εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής της πρόληψης, οι καθυστερήσεις των αρμόδιων υπηρεσιών να γνωμοδοτούν και αξιολογούν τους περιβαλλοντικούς όρους πρέπει να αντιμετωπιστούν με την απόσπαση/πρόσληψη περισσότερου ανθρώπινου δυναμικού που θα διενεργεί τέτοιες γνωμοδοτήσεις και αξιολογήσεις και όχι με την παράλειψη των σταδίων αυτών ελλείψει προσωπικού. Υπενθυμίζεται η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ ότι απαγορεύεται στα κράτη μέλη να επικαλούνται εσωτερικές καταστάσεις για να δικαιολογήσουν την παραβίαση του ενωσιακού δικαίου.
7. **Δεύτερον**, στο άρθρο 5 παρ. 3 του Σχεδίου νόμου αναφέρεται ότι καταργείται η περίπτωση δ', της παραγράφου 10 του άρθρου 11 του ν. 4014/2011. Υπενθυμίζεται ότι η παράγραφος 10 του άρθρου 11 αναφέρει το περιεχόμενο της «δέουσας εκτίμησης», η διεξαγωγή της οποίας (ως τμήμα της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης) είναι υποχρεωτική δυνάμει του άρθρου 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ όσον αφορά την εκτέλεση έργων εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000. Η απαίτηση που καταργείται δυνάμει του Σχεδίου νόμου αφορά τα «δ) ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία σχετικά με το αν διασφαλίζεται η ακεραιότητα των περιοχών».
8. Εφόσον υιοθετηθεί το Σχέδιο νόμου, η «δέουσα εκτίμηση» θα αρκείται να καταγράφει τις εκτιμώμενες επιπτώσεις στα είδη των οικοτόπων και στα είδη της χλωρίδας, πανίδας και ορνιθοπανίδας, αλλά δεν θα αναφέρει ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία για το αν διασφαλίζεται η ακεραιότητα του οικοτόπου που θίγεται από το σχεδιαζόμενο έργο. Εντούτοις, κάτι τέτοιο

παραβιάζει το άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ, η οποία είναι δεσμευτική για τα κράτη μέλη. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η δέουσα εκτίμηση «πρέπει να καταδεικνύει με σαφήνεια τον λόγο για τον οποίο δεν επηρεάζονται οι προστατευόμενοι τύποι οικοτόπων και τα προστατευόμενα είδη» (βλ. ενδεικτικά, απόφαση C-461/17). Συνεπώς, η κατάργηση της απαίτησης αυτής παραβιάζει το ενωσιακό δίκαιο.

9. **Τρίτον**, στο άρθρο 5 παρ. 1 και 2 του Σχεδίου νόμου αναφέρεται ότι καταργούνται οι περιπτώσεις β' και δ' της παραγράφου 5 του άρθρου 11 και η περίπτωση β' της παραγράφου 6 του άρθρου 11 του ν. 4014/2011. Υπενθυμίζεται ότι οι καταργούμενες ρυθμίσεις του άρθρου 11 του ν. 4014/2011 αφορούν το περιεχόμενο του φακέλου ανανέωσης και του φακέλου τροποποίησης ΑΕΠΟ, αντίστοιχα. Συγκεκριμένα, καταργείται ως προς αμφοτέρους τους φακέλους η υποχρέωση αναγραφής των στοιχείων περιγραφής της υφιστάμενης κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος.
10. Οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις επισημαίνουν ότι η κατάργηση των στοιχείων αυτών είναι σημαντική, διότι επιτρέπει να διαπιστωθεί εάν από τη σκοπούμενη ανανέωση ή τροποποίηση της Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων επέρχεται ή έχει ήδη επέλθει επιδείνωση της ακεραιότητας του οικοτόπου. Συναφώς, σε σχέση με έργα εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000, επισημαίνεται ότι η κατάργηση των στοιχείων αυτών παραβιάζει το άρθρο 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ, η οποία είναι δεσμευτική για τα κράτη μέλη. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι «η εκτίμηση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί «δέουσα» κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας περί οικοτόπων, όταν δεν υπάρχουν **επικαιροποιημένα δεδομένα** σε σχέση με τους προστατευόμενους οικοτόπους και τα προστατευόμενα είδη» (βλ. απόφαση C-441/17). Συνεπώς, η κατάργηση της απαίτησης αυτής επίσης παραβιάζει το ενωσιακό δίκαιο.
11. **Τέταρτον**, το άρθρο 7 του Σχεδίου νόμου προβλέπει την ανάθεση πρόσθετων και ουσιαστικών αρμοδιοτήτων σε ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στο Μητρώο Πιστοποιημένων Αξιολογητών ΜΠΕ, η σύσταση του οποίου είχε προβλεφθεί ήδη από το 2011. Οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις επισημαίνουν ότι ουδόλως προβλέπεται, σε σχέση με το Μητρώο αυτό, η απαγόρευση σύγκρουσης συμφερόντων των αξιολογητών που θα αξιοποιηθούν από το

ΥΠΕΝ για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών όρων, ενώ αντίθετα προβλέπεται και πρόσληψή τους απ' ευθείας από τον επενδυτή. Επομένως, δεν υπάρχει ούτε η ελάχιστη διασφάλιση ότι ο ιδιώτης αξιολογητής που θα προσληφθεί – και θα αμειφθεί με κρατικούς πόρους – για να αξιολογήσει τους περιβαλλοντικούς όρους επενδυτή δεν θα έχει νομικούς, οικονομικούς ή άλλους δεσμούς με τον επενδυτή, του οποίου τους περιβαλλοντικούς όρους καλείται να αξιολογήσει.

12. Παρόμοια κριτική χωρεί και στο ζήτημα των Περιβαλλοντικών Ελεγκτών, όπου οι απαιτήσεις για πραγματική ανεξαρτησία από τους ιδιώτες επενδυτές είναι αυξημένες. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι κατά την πρόβλεψη της παρ. 9, οι πιστοποιημένοι αξιολογητές δεν δεσμεύονται από τις προθεσμίες που τίθενται στη διοίκηση για την διεκπεραίωση των επιμέρους σταδίων, πλην των προθεσμιών για γνωμοδότηση και δημόσια διαβούλευση. Τούτο είναι λογικά παράδοξο, καθώς οι αξιολογητές, αν ήθελε υποτεθεί ότι αποτελούν σχήμα πιο ευέλικτο σε σχέση με τη διοίκηση, θα έπρεπε όχι απλά να δεσμεύονται από τις προθεσμίες αλλά οι προθεσμίες που τους αφορούν να είναι συντομότερες!

13. Ακολουθούν ορισμένα επιμέρους σχόλια επί άρθρων του πρώτου κεφαλαίου του Σχεδίου νόμου:

14. Άρθρο 2: Προσοχή αξίζει να δοθεί στο γεγονός ότι στο άρθρο 2 παρ. 1 του υπό διαβούλευση νομοσχεδίου, το οποίο τροποποιεί τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης όσον αφορά τη διαδικασία της υποβολή ΠΠΠΑ (άρθρο 3 παρ. 2 ν. 4014/2011) ή μη (άρθρο 4 ν. 4014/2011), εισάγει την έννοια των «ουσιωδών γνωμοδοτήσεων», η οποία είναι ξένη ως προς το Διοικητικό Δίκαιο και τη διοικητική διαδικασία εν γένει, καθώς η μόνη αποδεκτή διάκριση είναι περί αρμόδιου και αναρμόδιου οργάνου να εισφέρει γνωμοδότηση, καθώς και η διάκριση απλής και σύμφωνης γνώμης. Από τη στιγμή που κατοχυρώνεται η σχετική διαδικασία, όλες οι γνωμοδοτήσεις οφείλουν να ληφθούν υπόψη. Παρομοίως ο όρος αυτός επαναλαμβάνεται στο σημείο β. (γγ) του ίδιου άρθρου, πράγμα το οποίο επιδέχεται αντίστοιχης κριτικής. Η απόπειρα του νομοθέτη να ορίσει τις «ουσιώδεις» γνωμοδοτήσεις αφήνει περιθώρια ερμηνείας τα οποία καθιστούν αμφισβητούμενη την ποιότητα της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης. Έντονο προβληματισμό εγείρει ακόμα και η πρόβλεψη του άρθρου 2 του συζητούμενου νομοσχεδίου, ότι «*Η Έγκριση των Περιβαλλοντικών Όρων του προηγούμενου εδαφίου δύναται να ενσωματώνεται σε μεταγενέστερη Απόφαση άλλου*

αρμόδιου οργάνου, το οποίο ειδικώς προβλέπεται στην κείμενη νομοθεσία.», καθώς δεν είναι σαφές τι εξυπηρετεί η πρόβλεψη αυτή και εν πάσει περιπτώσει εάν αναφέρεται σε συναρμοδιότητες ή κάποιο άλλο διοικητικό μοντέλο.

15. Άρθρο 3: Ένα σημείο το οποίο αξίζει ιδιαίτερης προσοχής είναι το γεγονός ότι το εισαγόμενο προς διαβούλευση Σχέδιο νόμου **αφαιρεί την πρόβλεψη περί συμμετοχής του κοινού στη διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης.** Έτσι, ενώ με το μέχρι τώρα ισχύον άρθρο 3 παρ. 2 ν. 4014/2011 προβλέπεται η συλλογή γνωμοδοτήσεων από τις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς της Διοίκησης **και απόψεων του κοινού και άλλων φορέων** (διαδικασία διαβούλευσης), με το νέο άρθρο η διαδικασία αυτή παραλείπεται ως καταργούμενη, θίγοντας καταφανώς τα κατοχυρωμένα διαδικαστικά περιβαλλοντικά δικαιώματα έτσι όπως αυτά προβλέπονται από τη Σύμβαση του Άαρχους. Η δε μείωση της προθεσμίας διαβούλευσης από σαράντα πέντε (45) σε τριάντα (30) ημέρες, καθώς και η κατάργηση της δυνατότητας διπλασιασμού του χρόνου σε περίπτωση ιδιαίτερως σύνθετων έργων παρουσιάζει έντονα δημοκρατικά ελλείμματα.
16. Στο άρθρο 3 του προς διαβούλευση Σχεδίου νόμου περί της διαδικασίας ανανέωσης της ΑΕΠΟ, φαίνεται να βαίνει προς κατάργηση η υποχρέωση υποβολής νέας ΜΠΕ σε περίπτωση που επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις ως προς τις επιπτώσεις στο περιβάλλον του συγκεκριμένου έργου η δραστηριότητας. Η κατάργηση αυτή, σε συνδυασμό με τη ρύθμιση περί αύξησης του ορίου ισχύος των ΑΕΠΟ σε δεκαπέντε (15) έτη εγείρει έντονες ανησυχίες σε σχέση με την περιβαλλοντική επικαιρότητα των Μελετών, και οφείλει να αιτιολογηθεί επαρκέστερα αν τελικά επικρατήσει. Ο νομοθέτης αναφέρεται πια σε «φάκελο τροποποίησης ΑΕΠΟ» αποφεύγοντας τεχνηέντως τον όρο «Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων».
17. Άρθρο 4: εντύπωση προκαλεί η προοπτική της τροποποίησης ΑΕΠΟ σε περίπτωση ουσιώδους μεταβολής του έργου ή της δραστηριότητας, δίχως τη γνωμοδότηση φορέων που συμμετείχαν στη διαδικασία στο πλαίσιο της έκδοσης ΑΕΠΟ, «παρά μόνο αν τις αφορά κατά αρμοδιότητα η τροποποίηση», αφήνοντας έτσι ο νομοθέτης ένα ανησυχητικό περιθώριο σχετικά με την πλημμελή επιθεώρηση της νέας κατάστασης.

II. Επί της νέας διαδικασίας αδειοδότησης ΑΠΕ

18. Άρθρο 11: Η διάταξη του υπό διαβούλευση Σχεδίου νόμου (παρ. 4) ορίζει ότι «**Εφόσον η αίτηση της παρ. 2 υποβάλλεται παραδεκτώς κατά τα ανωτέρω, περίληψη αυτής αναρτάται στην ιστοσελίδα του Φορέα Αδειοδότησης εντός πέντε (5) ημερών από την ημερομηνία ολοκλήρωσης του κύκλου υποβολής αιτήσεων. 12 Εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την ανάρτηση της περίληψης, όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να υποβάλει αιτιολογημένη αντίρρηση ενώπιον του Φορέα Αδειοδότησης σε σχέση με αίτηση που υποβλήθηκε. Οι αντιρρήσεις συνοδεύονται από έγγραφα και στοιχεία που είναι αναγκαία για την τεκμηρίωσή τους.**». Ωστόσο η έννοια του «εννόμου συμφέροντος», και ποιος θα κρίνει εάν αυτό συντρέχει ή όχι, παραμένουν στοιχεία αδιευκρίνιστα.

19. Άρθρο 12: Στο συγκεκριμένο άρθρο (παρ. 2 περ. α (αα)) προβλέπεται ότι, για φωτοβολταϊκούς και χερσαίους αιολικούς σταθμούς, αν εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Βεβαίωσης, ο κάτοχος της Βεβαίωσης δεν έχει καταθέσει αίτηση για χορήγηση Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ), τότε η Βεβαίωση παύει αυτοδικαίως να ισχύει, ενώ για τους σταθμούς που εγκαθίστανται σε περιοχές NATURA η εν λόγω προθεσμία παρατείνεται κατά δώδεκα (12) μήνες. Ωστόσο, δεν είναι σαφές ούτε από το κείμενο του ν/σ ούτε από την αιτιολογική έκθεση γιατί επιχειρείται μια τέτοια διάκριση, και εάν αυτό εν τέλει λειτουργεί προς όφελος των περιοχών NATURA ως θα όφειλε, καθώς αποτελούν περιοχές επαυξημένης οικολογικής αξίας.

III. Επί του νέου συστήματος διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών

20. Στα άρθρα 26 έως 40 και 42-43 του Σχεδίου νόμου περιέχονται οι νέες ρυθμίσεις που αφορούν τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Επί των ρυθμίσεων αυτών, οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις έχουν τα ακόλουθα σχόλια:

21. **Πρώτον**, εμφανής είναι η προσπάθεια κάθετου-κυβερνητικού ελέγχου του συστήματος διακυβέρνησης Προστατευόμενων Περιοχών της χώρας, ώστε να αποφευχθούν «δυσάρεστες

εκπλήξεις» και να πάψει η προστασία του περιβάλλοντος να αποτελεί «εμπόδιο στην ανάπτυξη»(!): Η πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου του ΟΦΥΠΕΚΑ ορίζεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, ενώ οι περιφερειακές δομές του (Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών - ΜΔΠΠ) χάνουν ακόμα και τη σχετική αυτοτέλεια που είχαν μέχρι τώρα οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ) του ν. 4519/2018, στους οποίους μόνο τα δύο από τα επτά μέλη των διοικητικών τους συμβουλίων ορίζονται απευθείας από τον Υπουργό.

22. Επιπλέον, η **Επιτροπή Φύση 2000**, που σύμφωνα με το άρθρο 5 της ΚΥΑ 33318/3028/1998 (ΦΕΚ Β' 1289) για τη σύστασή της, ήταν ανεξάρτητη, εθνική επιστημονική συμβουλευτική επιτροπή του κράτους σε θέματα φύσης και βιοποικιλότητας, **χάνει την ανεξαρτησία της**, υπαγόμενη στο ΔΣ του ΟΦΥΠΕΚΑ. Αποφεύγονται έτσι «ενοχλητικές» γνωμοδοτήσεις, όπως η πρόσφατη για τις εξορύξεις υδρογονανθράκων ή οι παλαιότερες για Π.Δ. προστατευόμενων περιοχών (η προώθηση των οποίων έχει απαράδεκτα καθυστερήσει).
23. **Δεύτερον**, το ν.π.ι.δ. ΟΦΥΠΕΚΑ φαίνεται να αναλαμβάνει, σε μεγάλο βαθμό τις αρμοδιότητες του ΥΠΕΝ, που έχει την ευθύνη «[...] για την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας». Και σε αυτό το σημείο τίθεται θέμα **συνταγματικότητας**, καθώς απουσιάζουν συγκεκριμένοι όροι διαφύλαξης του συντονιστικού και εποπτικού ρόλου της Διοίκησης για τη διαχείριση και «προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος» όπως προβλέπει το άρθρο 24 Σ.
24. Επίσης, ο σκοπός, ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του ΟΦΥΠΕΚΑ **δεν είναι σαφώς προσδιορισμένοι και καθορισμένοι**. Αναφέρεται η «διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, η προώθηση και υλοποίηση δράσεων βιώσιμης ανάπτυξης και η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής». Η αναφορά στους δύο τελευταίους στόχους, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κλιματική αλλαγή, διευρύνει τον σκοπό και τις αρμοδιότητες του δίχως όμως να προσδιορίζονται αυτές οι αρμοδιότητες ή οι συνέργειες και συμπληρωματικότητες με άλλους οργανισμούς. Αυτή η διεύρυνση σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να αποτελέσει τροχοπέδη για επαρκή εξυπηρέτηση του πρώτου στόχου, της «διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα».

25. **Τρίτον**, χαρακτηριστική για την προσπάθεια πλήρους κυβερνητικού ελέγχου του θεσμού, είναι η «παράλειψη» παροχής εγγυήσεων για την τακτική χρηματοδότηση των ΜΔΠΠ ώστε να καλύπτονται πάγιες και διαρκείς ανάγκες τους, όπως λειτουργικά έξοδα, μισθοδοσία προσωπικού, παρακολούθηση και εποπτεία των περιοχών ευθύνης τους. Οι προβλέψεις του άρθρου 31 του Σχεδίου Νόμου για τις πηγές χρηματοδότησης των ΜΔΠΠ υπολείπονται ακόμα και από αυτές που προβλέπονταν για τους ΦΔΠΠ από την ισχύουσα νομοθεσία.
26. **Τέταρτον**, πλήττεται ο συμμετοχικός χαρακτήρας του θεσμού, που αποτελούσε το πιο καινοτόμο και δυναμικό στοιχείο του, εφόσον δεν προβλέπεται συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων και ενδιαφερόμενων μερών, ούτε στις ΜΔΠΠ ούτε στην κεντρική διοίκηση του ΟΦΥΠΕΚΑ. Η προβλεπόμενη λειτουργία «Επιτροπών Διαχείρισης» σε τοπικό επίπεδο που συνεδριάζουν «τουλάχιστον μία φορά το τρίμηνο» με ευθύνη του προϊσταμένου της ΜΔΠΠ, δεν αντισταθμίζει τη χαμένη συμμετοχικότητα των ΦΔΠΠ, καθώς οι Επιτροπές αυτές δεν έχουν κάποια αποφασιστική αρμοδιότητα.
27. **Πέμπτον**, με το Σχέδιο νόμου **καταργείται** μια βασική αρμοδιότητα των ΦΔΠΠ και, συγκεκριμένα, η **παροχή αιτιολογημένων γνωμοδοτήσεων κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων και των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στις προστατευόμενες περιοχές ευθύνης τους** ή των έργων και δραστηριοτήτων οι επιπτώσεις των οποίων επηρεάζουν, άμεσα ή έμμεσα, το προστατευτέο αντικείμενο (βλ. άρθρο 4, παρ. 1, περίπτωση η' του ν. 4519/2018). Η αρμοδιότητα αυτή ήταν καίριας σημασίας, καθώς οι ΦΔΠΠ γνώριζαν τις περιοχές της καθ' ύλην αρμοδιότητάς τους και ήταν σε θέση να εκφέρουν τεκμηριωμένη άποψη για το αν ένα σχεδιαζόμενο έργο ήταν πιθανό να διακυβεύσει την ακεραιότητα του οικείου οικοτόπου.
28. Με το Σχέδιο νόμου, η συγκεκριμένη αρμοδιότητα έχει καταργηθεί πλήρως από το σύστημα αδειοδότησης έργων εντός των περιοχών του δικτύου Natura 2000 όσον αφορά τους ΦΔΠΠ ή τα διάδοχα σχήματά τους. Συγκεκριμένα, **ουδόλως προβλέπεται στο Σχέδιο νόμου η άσκηση της αρμοδιότητας αυτής είτε εκ μέρους του ΟΦΥΠΕΚΑ είτε εκ μέρους των ΜΔΠΠ**. Ούτε γίνεται παραπομπή στον ν. 4519/2018 ή σε άλλη σχετική νομοθεσία σε σχέση με την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής. **Το συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας αδειοδότησης απλά εξαφανίζεται.**

Η αναφορά στον ν. 1650/1986 (και στην υπ' αριθμ. Η.Π. 11764/653/2006 κοινή υπουργική απόφαση) ότι γνωμοδοτούντες φορείς είναι και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που έχουν αρμοδιότητες σχετικές με το περιβάλλον, **μένει κενό γράμμα** από τη στιγμή που οι αρμοδιότητες αυτές δεν περιγράφονται ρητώς στη σχετική νομοθεσία, δηλαδή εν προκειμένω στο Σχέδιο νόμου.

29. Αντίστοιχα, με το Σχέδιο νόμου καταργούνται και άλλες αποφασιστικές αρμοδιότητες των ΦΔΠΠ του ν. 4519/2018, όπως η παροχή γνώμης για έργα ή δραστηριότητες που δεν υπόκεινται στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης αλλά εμπίπτουν στα όρια ευθύνης του οικείου ΦΔΠΠ, η διαχείριση δημόσιων εκτάσεων που παραχωρούνται προς τον ΦΔΠΠ ή μισθώνονται από αυτόν, καθώς και η παροχή στοιχείων και αιτιολογημένης γνωμοδότησης κατά τη διαδικασία κατάρτισης των σχεδίων διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Και οι αρμοδιότητες αυτές καταργούνται όσον αφορά τους ΦΔΠΠ και το διάδοχο σχήμα τους. Εξάλλου, ουδόλως περιέχεται στο Σχέδιο νόμου διάταξη για την τύχη του ν. 4519/2018, ήτοι για το αν καταργείται πλήρως ή ορισμένες διατάξεις του θα συνεχίσουν να ισχύουν (και ποιες θα είναι αυτές).

10

30. Κατά τις συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις, με το νέο σύστημα διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών το οποίο εγκαθιδρύει το Σχέδιο νόμου, οι προστατευόμενες περιοχές στερούνται ενός κρίσιμου εργαλείου που διασφάλιζε την ακεραιότητα των οικοτόπων. Ο ΟΦΥΠΕΚΑ και οι ΜΔΠΠ περιορίζονται σε έναν ρόλο ενημερωτικό και υποστηρικτικό, χωρίς καμία αρμοδιότητα επί των έργων και δραστηριοτήτων που σχεδιάζονται ή πραγματοποιούνται εντός των προστατευόμενων περιοχών. Πρόκειται για μια σαφή υποβάθμιση της προστασίας των περιοχών αυτών.

31. **Έκτον**, το ζήτημα της φύλαξης των προστατευόμενων περιοχών είναι ένα από τα πιο κομβικά σημεία προκειμένου να υπάρχει συμμόρφωση με τις απαιτήσεις των οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΕ. Το Σχέδιο νόμου, πέραν του να προβλέπει τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων εκ μέρους του ΟΦΥΠΕΚΑ, μεταξύ άλλων και για τα ζητήματα φύλαξης, δεν αντιμετωπίζει το βασικό πρόβλημα που υπάρχει τα τελευταία χρόνια – την έλλειψη προσωπικού των αρμόδιων σωμάτων και την ελλιπή τους εκπαίδευση, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στα καθήκοντα εποπτείας και φύλαξης των προστατευόμενων περιοχών. Εξάλλου, οι αρμοδιότητες των ΜΔΠΠ περιορίζονται στη

«σύνταξη προτάσεων φύλαξης», και στην «επικουρία των αρμόδιων διοικητικών και δικαστικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας» χωρίς την αναγνώριση στο προσωπικό τους οποιασδήποτε ανακριτικής αρμοδιότητας, ενώ στο νομοσχέδιο δεν διευκρινίζεται εάν οι ΜΔΠΠ θα εξακολουθήσουν να απασχολούν και στο μέλλον φύλακες/επόπτες, οι οποίοι θα μπορούν να περιπολούν, σε τακτική και έκτακτη βάση, να εποπτεύουν το χώρο αρμοδιότητας των Φορέων, να συγκεντρώνουν δεδομένα για την επιστημονική παρακολούθηση οικοτόπων και ειδών, να παρεμβαίνουν σε περιπτώσεις αλληλεπίδρασης με την άγρια ζωή άγριας ζωής και, γενικά, να προσφέρουν την πολύτιμη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας των ΜΔΠΠ με κατοίκους ή άλλους χρήστες της περιοχής.

32. **Έβδομον**, όσον αφορά το σύστημα διάρθρωσης των ΦΔΠΠ και τη μετάβασή τους στο σύστημα των ΜΔΠΠ, λαμβάνοντας υπόψη τον πίνακα αντιστοιχίας που συνοδεύει το Σχέδιο νόμου, επισημαίνεται ότι υπάρχουν ΦΔΠΠ οι οποίοι διασπώνται σε έως τρεις ΜΔΠΠ, όπως και περιπτώσεις ΦΔΠΠ οι οποίοι συνενώνονται σε μία ΜΔΠΠ ακόμα μεγαλύτερης γεωγραφικής έκτασης από αυτή που προβλέπονταν από τον ν. 4519/2018. Η επιλογή αυτή είναι ιδιαίτερα προβληματική από οργανωτική σκοπιά και θα δυσκολέψει τη μετάβαση στο νέο σύστημα, με προφανείς επιπτώσεις στο καθεστώς διατήρησης των περιοχών αυτών. Στο ίδιο πλαίσιο, θα προκληθούν δυσχέρειες στην κατανομή του προσωπικού που υπηρετεί τώρα στους ΦΔΠΠ. Οι μεταβατικές διατάξεις που αφορούν τις αρμοδιότητες των ΦΔΠΠ και πώς αυτές μεταφέρονται στον ΟΦΥΠΕΚΑ δεν είναι σαφείς, καθώς τίθεται το ερώτημα για όσες αρμοδιότητες των καταργούμενων ΦΔΠΠ δεν αναφέρονται ρητά σε αυτόν τον νόμο, εάν θα ασκούνται εν τέλει από τον ΟΦΥΠΕΚΑ.

33. Οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις οφείλουν επίσης να επισημάνουν ότι το νέο Σχέδιο νόμου δεν αναφέρεται ρητά στον κοινωφελή, μη κερδοσκοπικό σκοπό του ΟΦΥΠΕΚΑ και των ΜΔΠΠ, και ελπίζουν ότι σε καμία περίπτωση ο νομοθέτης δεν επιθυμεί τα υπό σύσταση νέα νομικά πρόσωπα να έχουν κερδοσκοπική φύση.

34. **Όγδοον**, κατά την παρ. 1 του άρθρου 28 του Σχεδίου νόμου, στο διοικητικό συμβούλιο του ΟΦΥΠΕΚΑ Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος δύναται να είναι ένα και το αυτό πρόσωπο. Στην παρ. 2 προβλέπεται ότι σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου, αναπληρώνεται από

τον Διευθύνοντα Σύμβουλο. Ωστόσο, το Σχέδιο νόμου δεν επιλύει τα ζητήματα που ανακύπτουν σε περίπτωση σύμπτωσης στο ίδιο πρόσωπο των δύο ιδιοτήτων. Επίσης, αφήνεται κατά τρόπο μη ρυθμισμένο η σύνθεση – σύσταση του λοιπού διοικητικού συμβουλίου, πέραν δύο μελών τα οποία τελούν υπό των ιδιοτήτων του προέδρου της Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000 και του/της Προϊστάμενου/ης της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του ΥΠΕΝ.

35. **Τέλος**, σε ό,τι αφορά το προσωπικό που υπηρετεί τους μέχρι τώρα ΦΔΠΠ, παραμένει αναπάντητο το εάν θα αυξηθεί ο συνολικός αριθμός του, για να καλυφθούν και οι ανάγκες των περιοχών που περιλήφθηκαν μέσα στα όρια ευθύνης τους μετά τη διεύρυνσή τους με το ν. 4519/2018, ή εάν, αντίθετα, μειωθεί κατά τον αριθμό όσων ασχολούνταν με επόπτευση-φύλαξη. Σε κάθε περίπτωση παρατείνεται για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα η αβεβαιότητα και εργασιακή ανασφάλεια των εργαζομένων στους ΦΔΠΠ, με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο η απώλεια πόρων για τη βιοποικιλότητα και τις ΠΠ από χρηματοδοτικά εργαλεία και προγράμματα που υλοποιούν την περίοδο αυτή ΦΔΠΠ, όπως το ΥΜΕΠΕΡΑΑ, το Interreg και το LIFE.

12

IV. Επί του Μητρώου Περιβαλλοντικών Οργανώσεων

36. Στο άρθρο 41 του Σχεδίου νόμου προβλέπεται η σύσταση Μητρώου Περιβαλλοντικών Οργανώσεων, η εγγραφή στο οποίο συνιστά προϋπόθεση για τη συμμετοχή, μεταξύ άλλων, στα Σχέδια διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Για την εγγραφή στο Μητρώο αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 41 παρ. 3 του Σχεδίου νόμου, απαιτείται, μεταξύ άλλων, η υποχρέωσης τήρησης διπλογραφικών βιβλίων.
37. Οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις επισημαίνουν ότι η υποχρέωση αυτή συνεπάγεται αυξημένο οικονομικό και διοικητικό κόστος για τη σχετική περιβαλλοντική οργάνωση. Ως αποτέλεσμα, θα αποκλειστούν ακόμη και εθνικές περιβαλλοντικές οργανώσεις, καθώς και η συντριπτική πλειοψηφία των τοπικών περιβαλλοντικών οργανώσεων, οι οποίες θα ήταν σε θέση να συνεισφέρουν στις δράσεις που συνδέονται με τις προστατευόμενες περιοχές.

38. Επιπλέον, ενώ στο άρθρο 41 παρ. 3 αναφέρεται η εγγραφή στο Μητρώο ως υποχρέωση για τη «συμμετοχή των ΜΚΟ σε Προγραμματικές Συμβάσεις του άρθρου 37», στο άρθρο 37 αναφέρεται ότι «ο ΟΦΥΠΕΚΑ δύναται να συνάπτει Προγραμματικές Συμβάσεις μόνο με τις Περιφέρειες και τους Δήμους».

V. Επί της τροποποίησης των χρήσεων γης στις προστατευόμενες περιοχές

39. Στα άρθρα 44-47 του Σχεδίου νόμου περιέχονται ρυθμίσεις για τις χρήσεις γης στις προστατευόμενες περιοχές. Οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις επισημαίνουν προκαταρκτικώς ότι οι συγκεκριμένες προβλέψεις του Σχεδίου νόμου σηματοδοτούν μία **πρωτοφανή επιδείνωση στην περιβαλλοντική προστασία**, η οποία παραβιάζει κατάφωρα τις προβλέψεις της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, οι οποίες είναι απόλυτα δεσμευτικές για την Ελληνική Δημοκρατία.

40. **Πρώτον**, με το άρθρο 44 παρ. 17 του Σχεδίου νόμου, το οποίο προσθέτει τα άρθρα 14α, 14β, 14γ και 14δ στο π.δ. 59/2018, το ΥΠΕΝ οριοθετεί τέσσερις διαφορετικές «ζώνες» και, συγκεκριμένα, τη ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης (άρθρο 14α), τη ζώνη προστασίας της φύσης (άρθρο 14β), της ζώνη διαχείρισης οικοτόπων και ειδών (άρθρο 14γ) και τη ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων (άρθρο 14δ). Εντούτοις, **δεν περιέχεται ορισμός των ζωνών αυτών** ούτε στο Σχέδιο νόμου, ούτε στο π.δ 59/2018, ούτε στα άρθρα 18 και 19 του ν. 1650/1986. Επομένως, **υπάρχει ασάφεια ως προς το ποιες είναι οι περιοχές που καταλαμβάνονται από τις ζώνες αυτές**. Αν και το Σχέδιο νόμου, ως προς τις περιοχές του δικτύου Natura 2000 χρησιμοποιεί τον όρο «Περιοχές Προστασίας Οικοτόπων και Ειδών» (βλ. άρθρο 46 του Σχεδίου νόμου), ο όρος αυτός ουδόλως συνδέεται με το σύστημα ζωνών που εγκαθιδρύει το π.δ. 59/2018. Η ασάφεια αυτή είναι απαράδεκτο να υπάρχει όσον αφορά τις επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός προστατευόμενων περιοχών. Επί της ουσίας, **επιχειρείται να προκαθοριστούν οι χρήσεις** που θα ισχύουν στην εκάστοτε ζώνη προστατευόμενης περιοχής, αντί αυτό να αφεθεί στην κρίση των μελετητών, ανάλογα και με το χαρακτήρα και τις απαιτήσεις του κατά περίπτωση προστατευτέου αντικειμένου.

41. Επίσης, στις ειδικές χρήσεις του π.δ. 59/2018 προστίθενται πολλές νέες «χρήσεις» που, στην πραγματικότητα, είναι δραστηριότητες, λειτουργίες ή έργα, καθώς και στοιχεία, όπως «υδάτινοι βιότοποι» (53), που είναι τελείως ασαφή χωρίς συγκεκριμένη αντιστοίχιση με «χρήση γης». Με τα νεοεισαγόμενα στοιχεία η δυσκολία διάκρισης μεταξύ συμβατικών χρήσεων γης και δραστηριοτήτων-έργων δυσχεραίνει πολύ τη χρήση των εργαλείων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας (π.χ. σχέδια διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών) για την επίτευξη αποτελεσματικής προστασίας.

42. **Δεύτερον**, ως προς τις επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ζώνης απόλυτης προστασίας της φύσης (άρθρο 14α), οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις επισημαίνουν ότι θα πρέπει να αναγραφεί ρητώς ότι επιτρέπονται οι συγκεκριμένες δραστηριότητες και χρήσεις **«μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίες»**. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το νυν ισχύον άρθρο 19 παρ. 1 του ν. 1650/1986, το οποίο αντικαθίσταται δυνάμει του Σχεδίου νόμου (βλ. άρθρο 46 του Σχεδίου νόμου), οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης είναι *«εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, ενδιαιτήματα σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή άγριας πανίδας ή εκτάσεις που έχουν σημαίνουσα θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας»*. Οι περιοχές αυτές, λόγω των μοναδικών οικολογικών τους χαρακτηριστικών, απαιτούν τη διασφάλιση της ευρύτερης δυνατής προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, δεν επιτρέπεται ενδεικτική απαρίθμηση των δραστηριοτήτων (βλ. σημεία 49 και 54). Ακόμη, είναι ασύμβατες με τις περιοχές αυτές οι ασαφώς προσδιοριζόμενες στο σημείο 56 «πλωτές υποδομές» (π.χ. θαλάσσια αιολικά πάρκα). Ακόμη, από τη στιγμή που στο σημείο 54 αναφέρεται ότι επιτρέπεται μόνο η ήπια θαλάσσια αναψυχή, κακώς προβλέπονται στο σημείο 56 «εγκαταστάσεις αναψυχής». Εντούτοις, **οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης δεν δημιουργούνται για την «αναψυχή» των ανθρώπων, αλλά για την προστασία ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση από τον άνθρωπο**. Τέλος, οι φάροι, που αναφέρονται στο σημείο 57 ή οι μετεωρολογικοί σταθμοί (σημείο 48), θα πρέπει να επιτρέπονται μόνο στον βαθμό που είναι αναγκαίοι και όχι, για παράδειγμα στην περίπτωση των φάρων, για τη σηματοδότηση «πλωτών υποδομών» (π.χ. θαλάσσιων αιολικών πάρκων) ή εγκαταστάσεων αναψυχής.

43. **Τρίτον**, ως προς τις επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ζώνης προστασίας της φύσης (άρθρο 14β), οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις επισημαίνουν ότι δεν υπάρχει ορισμός του τι περιέχουν οι ζώνες αυτές ούτε στο Σχέδιο νόμου ούτε στο π.δ 59/2018 ούτε στα άρθρα 18 και 19 του ν. 1650/1986. Επομένως, υπάρχει ασάφεια ως προς τα οικολογικά χαρακτηριστικά των ζωνών αυτών, χωρίς να είναι δυνατόν να προσδιοριστούν ποιες θα πρέπει να είναι οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες και χρήσεις στις περιοχές αυτές.
44. **Τέτατον**, ως προς τις επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες εντός της ζώνης διαχείρισης οικοτόπων και ειδών (άρθρο 14γ), επισημαίνεται ότι ο όρος «οικότοπος» που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό της ζώνης αυτής, παραπέμπει ευθέως στον όρο «φυσικός οικότοπος» της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (βλ. άρθρο 1 περίπτωση β') ως προς τις περιοχές του δικτύου Natura 2000. Επομένως – ελλείπει ορισμού των ζωνών αυτών στο Σχέδιο νόμου – ευλόγως δημιουργείται η εντύπωση ότι οι χρήσεις γης και οι δραστηριότητες που περιέχονται στο άρθρο 14γ αφορούν περιοχές του δικτύου Natura 2000.
45. Οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις επισημαίνουν ότι στους οικοτόπους της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, επιτρέπονται μόνο οι δραστηριότητες για τις οποίες υπάρχει **βεβαιότητα** ότι δεν παραβιάζουν την ακεραιότητα του οικείου οικοτόπου. Εάν υπάρχει ακόμη και **πιθανότητα** βλάβης στα οικολογικά χαρακτηριστικά του οικοτόπου, τότε η δραστηριότητα απαγορεύεται να λάβει χώρα. Υπό την έννοια αυτή, είναι απόλυτα βέβαιο ότι η συντριπτική πλειοψηφία των δραστηριοτήτων που περιγράφονται στο άρθρο 14γ του π.δ. 59/2018, όπως αναφέρεται στο Σχέδιο νόμου, θα είναι ασύμβατες με τα μοναδικά οικολογικά χαρακτηριστικά των περιοχών του δικτύου Natura 2000, οι οποίες φιλοξενούν είδη απειλούμενα με εξαφάνιση. Ιδίως, θα είναι **εκ προοιμίου** ασύμβατες οι δραστηριότητες των σημείων 25 (εξορυκτικές δραστηριότητες), 34 (εγκαταστάσεις ΑΠΕ), 35 (πάρκα κεραιών), 10.1 (εμπορικά καταστήματα), 6 (πολιτιστικές εγκαταστάσεις έως 1.200 τμ), 1 (κατοικίες), 3 (εκπαιδευτήρια έως 1.500 τμ), 10.3 (υπεραγορές τροφίμων έως 1.500 τμ).
46. **Πέμπτον**, με τα άρθρα 45 και 46 του Σχεδίου νόμου, τα οποία τροποποιούν τα άρθρα 18 και 19 του ν. 1650/1986, αναμορφώνεται – στην πραγματικότητα, αποδιοργανώνεται – πλήρως το καθεστώς

προστασίας των προστατευόμενων περιοχών. Ειδικότερα, ενώ ο ν. 1650/1986 είχε διαμορφώσει ένα σαφές σύστημα διάρθρωσης και προστασίας των προστατευόμενων περιοχών (σε περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, σε περιοχές προστασίας της φύσης, σε φυσικά πάρκα, σε περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών και σε προστατευόμενα τοπία), η προστασία των οποίων αντιμετώπιζε ασφαλώς δυσχέρειες στην πράξη, με το Σχέδιο νόμου επιδιώκεται η πλήρης αποδιοργάνωση του καθεστώτος αυτού ήδη σε επίπεδο νομοθετικής κατοχύρωσης.

47. Ειδικότερα, το άρθρο 46 του Σχεδίου νόμου (που τροποποιεί το άρθρο 19 του ν. 1650/1986), κατ' αρχάς, οριοθετεί τις περιοχές που είναι ενταγμένες στο δίκτυο Natura 2000, τις οποίες χαρακτηρίζει ως Περιοχές Προστασίας Οικοτόπων και Ειδών (παρ. 1), ενώ χαρακτηρίζει ως προστατευόμενες περιοχές και τα εθνικά πάρκα, τα καταφύγια άγριας ζωής και τα προστατευόμενα τοπία και φυσικούς σχηματισμούς, ακόμη και αν δεν έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000 (παρ. 2).
48. Κατ' εφαρμογή της την παρ. 4 του μελλοντικού άρθρου 19 του ν. 1650/1986, «Για τις περιοχές της παρ. 1 του παρόντος [ήτοι, περιοχές του δικτύου Natura 2000] μπορούν να ορίζονται χρήσεις γης από τις παρακάτω γενικές κατηγορίες χρήσεων του π.δ. 59/2018: Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης, ζώνη προστασίας της φύσης, ζώνη διαχείρισης οικοτόπων και ειδών και ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων. Στις περιοχές της παρ. 2, στο βαθμό που δεν συμπίπτουν εδαφικά με περιοχές της παρ. 1, όπως και στις εκτάσεις της παρ. 3 του άρθρου 18 του παρόντος, ορίζονται χρήσεις γης είτε από τις παραπάνω, είτε από τις λοιπές γενικές κατηγορίες χρήσεων του π.δ. 59/2018».
49. Επομένως, σύμφωνα με το άρθρο 46 του Σχεδίου νόμου, στις περιοχές του δικτύου Natura θα επιτρέπεται το σύνολο των χρήσεων που αναφέρονται στα άρθρα 14α, 14β, 14γ και 14 δπ.δ. 59/2018. Σε αυτές περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η άσκηση εξορυκτικών δραστηριοτήτων, οι εγκαταστάσεις ΑΠΕ, πολυάριθμες εγκαταστάσεις, ακόμη και κατοικίες. Και το καθεστώς προστασίας είναι ακόμη δυσμενέστερο όσον αφορά τα εθνικά πάρκα, τα καταφύγια άγριας ζωής και τα προστατευόμενα τοπία που δεν έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000. Ως προς τους οικοτόπους αυτούς, κατ' εφαρμογή του άρθρου 46 του Σχεδίου νόμου επιτρέπονται όλες οι γενικές

κατηγορίες χρήσεων του π.δ. 59/2018, στις οποίες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι βιοτεχνικές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις (χαμηλής, μέσης και υψηλής όχλησης), χώροι επεξεργασίας, αποθήκευσης και διάθεσης στερεών αποβλήτων, πίστες αγώνων αυτοκινήτων και μοτοποδηλάτων κ.λπ..

50. Συνεπώς, με τις ρυθμίσεις που επιφέρει το Σχέδιο νόμου, αφενός, στο π.δ. 59/2018 και, αφετέρου, στον ν. 1650/1986, αποσαφηνώνεται πλήρως η προστασία που παρεχόταν έως σήμερα στις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000. Εφόσον ψηφιστεί το Σχέδιο νόμου ως έχει, οι οικοτόποι του δικτύου Natura 2000 θα υποβιβαστούν σε ζώνες, όπου θα επιτρέπεται άνευ περιορισμών πληθώρα δραστηριοτήτων, οι οποίες από τη φύση τους και χωρίς καν να χρειαστεί να διενεργηθεί η «δέουσα εκτίμηση» του άρθρου 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, διακυβεύουν μετά βεβαιότητας την ακεραιότητα των οικοτόπων και των ειδών. Και το καθεστώς διατήρησης είναι ακόμη δυσμενέστερο όσον αφορά προστατευόμενες περιοχές, οι οποίες για διάφορους λόγους δεν εντάχθηκαν στο δίκτυο Natura 2000, ως προς τις οποίες επιτρέπεται το σύνολο των χρήσεων, περιλαμβανομένων των βιομηχανικών.

17

V. Τελικές επισημάνσεις

51. Κατά τις συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις, είναι όλως ειρωνικό να χρησιμοποιείται ο τίτλος «Εκσυγχρονισμός Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας» για το συγκεκριμένο Σχέδιο νόμου. Και τούτο, διότι το Σχέδιο νόμου μόνο εκσυγχρονισμό δεν φέρνει στην περιβαλλοντική νομοθεσία, καθώς οι αναχρονιστικές διατάξεις του οδηγούν δεκαετίες πίσω την περιβαλλοντική προστασία. Και τούτο, την ίδια στιγμή που η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναγγείλει ότι εντός του 2020 θα εκδώσει τη νέα στρατηγική για τη βιοποικιλότητα, προκειμένου να αντιμετωπίσει την ταχεία απώλεια οικοτόπων και ειδών, η οποία συμβαίνει παγκοσμίως και ενόψει της Παγκόσμιας Συνδιάσκεψης τον Οκτώβριο του 2020 για τη Βιοποικιλότητα.
52. Εντός του ανωτέρω ευρωπαϊκού και διεθνούς περιβάλλοντος, το Ελληνικό Υπουργείο «Περιβάλλοντος», με το Σχέδιο νόμου, προτείνει ρυθμίσεις οι οποίες:

- Επιτρέπουν την άσκηση πληθώρας δραστηριοτήτων εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000, οι οποίες από τη φύση τους και χωρίς καν να χρειαστεί να διενεργηθεί η «δέουσα εκτίμηση» του άρθρου 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, διακυβεύουν μετά βεβαιότητας την ακεραιότητα των οικοτόπων και των ειδών (βλ. εξορυκτικές δραστηριότητες, εγκαταστάσεις ΑΠΕ, πάρκα κεραιών, εμπορικά καταστήματα, πολιτιστικές εγκαταστάσεις έως 1.200 τμ, κατοικίες, υπεραγορές τροφίμων έως 1.500 τμ, κ.λπ.).
- Δημιουργούν τεκμήριο νομιμότητας των όρων που περιέχονται σε Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ως προς έργα που εκτελούνται εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000, ακόμη και αν δεν έχουν γνωμοδοτήσει επ' αυτών οι αρμόδιες αρχές και ακόμη κι αν δεν τις έχουν αξιολογήσει, κατά παράβαση του άρθρου 6 παρ. 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.
- Καταργούν από τους φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών την αρμοδιότητα να γνωμοδοτούν σε έργα που σχεδιάζονται ή εκτελούνται εντός περιοχών του δικτύου Natura 2000.
- Απομακρύνουν τις περιβαλλοντικές οργανώσεις από το σύστημα διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, περιορίζοντάς αυτές στη συμμετοχή σε μια «επιτροπή συντονισμού», άνευ ουσιαστικής παρέμβασης στη διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000.
- Καταργείται η σχετική αυτοτέλεια, η τοπικότητα και ο συμμετοχικός χαρακτήρας των υπάρχοντων Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, καταλύεται η ανεξαρτησία της Επιτροπής Φύση 2000 και θεσμοθετείται κάθετος-κυβερνητικός έλεγχος του συστήματος διακυβέρνησης των προστατευόμενων περιοχών της χώρας, μέσα από τον ΟΦΥΠΕΚΑ, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του οποίου επιλέγονται στο σύνολό τους από τον εκάστοτε Υπουργό Περιβάλλοντος.

53. Πρόκειται για ένα Σχέδιο νόμου, το οποίο **παραβιάζει** κατάφωρα το **γράμμα και το πνεύμα της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ**, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο της ΕΕ, **γενικές αρχές, όπως η αρχή της πρόληψης** και θεμελιώδη δικαιώματα, όπως το **άρθρο 37 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων**. Η παραβίαση αυτή, η οποία **έρχεται να προστεθεί στις άλλες παραβάσεις**, τις οποίες οι συνυπογράφουσες Περιβαλλοντικές Οργανώσεις έχουν καταγγείλει στην Ευρωπαϊκή

Επιτροπή, καταδεικνύει την ύπαρξη μιας **κουλτούρας συστηματικής απαξίωσης του ενωσιακού και διεθνούς κεκτημένου.**

54. Εντέλει, αφού με τόση ευκολία το Υπουργείο Περιβάλλοντος καταπατά θεμελιώδεις αρχές και δικαιώματα, δεν προκαλεί απορία το γεγονός ότι για τη διαβούλευση επί ενός τόσο κρίσιμου Σχεδίου νόμου, το Υπουργείο Περιβάλλοντος προέβλεψε μόλις 14 ημέρες. Και τούτο, παρά το ότι ο Υπουργός Περιβάλλοντος κατά την πρόσφατη διμηνιαία συνάντηση με τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, τον Φεβρουάριο 2020, είχε δεσμευθεί ενώπιον όλων, προαναγγέλλοντας την ψήφιση του Σχεδίου νόμου, ότι θα άφηνε επαρκή χρόνο για τη διαβούλευση. Ούτε, τέλος, προκαλεί απορία η πλήρης απαξίωση των περιβαλλοντικών οργανώσεων γενικώς, οι οποίες ζήτησαν συντονισμένα και με κοινή τους επιστολή την παράταση της προθεσμίας της διαβούλευσης, χωρίς να εισακουστούν, καταδεικνύοντας την προσηματικότητα της διαδικασίας της διαβούλευσης.